

IV

(Zawiadomienia)

ZAWIADOMIENIA INSTYTUCJI I ORGANÓW UNII EUROPEJSKIEJ

RADA

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie rozwijania roli edukacji w dobrze funkcjonującym trójkącie wiedzy

(2009/C 302/03)

Rada i przedstawiciele rządów państw członkowskich zebrani w Radzie,

gospodarki, zmiana klimatu i starzenie się społeczeństwa, wszystkie trzy elementy trójkąta wiedzy muszą właściwie funkcjonować i w pełni oddziaływać na siebie nawzajem,

PAMIĘTAJĄC O:

— zasadniczych wartościach odnowionej strategii lizbońskiej, która drogą wzrostu gospodarczego i zatrudnienia ma doprowadzić Europę do dostatniej, sprawiedliwej i zrównoważonej ekologicznie przyszłości, oraz o kluczowej roli trójkąta wiedzy w tym procesie,

— zasadniczą rolą edukacji jest troska o rozwój ludzi, tak by mogli w pełni zrealizować swój potencjał we współczesnym życiu społecznym, i że w związku z tym instytucje edukacyjne wszystkich szczebli mają bardzo szerokie funkcje i zadania. Należy jednak bardziej rozwinąć szczególną funkcję edukacji: funkcję podstawy w trójkącie wiedzy.

— stwierdzeniu Rady Europejskiej z posiedzenia w Brukseli w dniach 8–9 marca 2007 r., że „kształcenie i szkolenie warunkują dobre funkcjonowanie trójkąta wiedzy (edukacja – badania – innowacje) i odgrywają kluczową rolę w zwiększaniu zatrudnienia i liczby miejsc pracy”, oraz o apelu Rady Europejskiej z posiedzenia w Brukseli w dniach 19–20 marca 2009 r., by pilnie przyjąć konkretne środki w celu „zachęcania do partnerstwa między biznesem, badaniami, edukacją i szkoleniem” oraz „zwiększania inwestycji w badania, wiedzę i edukację, a także poprawę ich jakości”,

SĄ ZDANIA, ŻE BARDZIEJ ZDECYDOWANE SCALENIE EDUKACJI, BADAŃ I INNOWACJI W DOBRZE FUNKCJONUJĄCYM TRÓJKĄCIE WIEDZY MOŻE:

zwiększyć innowacyjny potencjał Europy oraz przyspieszyć rozwój twórczej gospodarki i twórczego społeczeństwa, intensywnie czerpiących z wiedzy, dzięki takim elementom jak:

ŚWIADOMI, ŻE:

— przedłużające się pogorszenie koniunktury wciąż wywiera poważny wpływ na światową gospodarkę i że należy w pełni wykorzystać odnowioną strategię lizbońską – akcentującą znaczenie trójkąta wiedzy – do skutecznej i trwale naprawy w całej Unii Europejskiej,

— dużo rozleglejsza i stale ewoluująca baza wiedzy w szkołach wyższych⁽¹⁾ i ośrodkach badań naukowych, z której można korzystać w szeroko pojętej sferze gospodarczej i w życiu społecznym w celu szybkiego tworzenia innowacyjnych produktów, usług, podejść i metod,

— jeżeli Unia Europejska ma być przygotowana na długoterminowe wyzwania, którymi są konkurencyjność światowej

— promowanie wśród uczniów, uczestników szkoleń, studentów, nauczycieli i naukowców kreatywnego, innowacyjnego i przedsiębiorczego sposobu myślenia, który pozwoli stopniowo rozwijać – za pomocą kształcenia i szkolenia – kulturę przedsiębiorczości, a jednocześnie tworzyć bardziej dynamiczny europejski rynek pracy i kształcić lepiej wykwalifikowanych pracowników,

⁽¹⁾ Na użytek niniejszego tekstu termin „szkoła wyższa” obejmuje wszystkie rodzaje instytucji szkolnictwa wyższego.

przyczynić się do znacznych postępów:

- w dążeniu do celu wyznaczonego w inicjatywie „Nowe umiejętności w nowych miejscach pracy”, tj. do zwiększania szans obywateli UE na zmieniającym się rynku pracy,
- w unowocześnianiu szkół wyższych ⁽¹⁾.

WSKAZUJĄ NASTĘPUJĄCE KONKRETNE WYZWANIA W SEKTORZE EDUKACJI:

- potrzebę zniwelowania luki kulturowej między edukacją – w sensie nauczania, uczenia się i przekazywania wartości społeczno-kulturowych – a badaniami i innowacjami w sferze komercyjnej,
- potrzebę większej kultury innowacyjności i przedsiębiorczości w sektorze szkolnictwa wyższego,
- potrzebę lepszej komunikacji i większej mobilności między sektorem nauczania i badań a światem biznesu i szeroko pojętą sferą gospodarczą oraz potrzebę stymulowania mobilności i wymiany idei między różnymi dyscyplinami akademickimi i badawczymi,
- potrzebę dalszego reformowania kierowniczych i finansowych struktur szkół wyższych, tak by dać tym szkołom więcej autonomii i odpowiedzialności i tym samym pozwolić im na większą dywersyfikację dochodów i skuteczniejszą współpracę ze światem biznesu oraz przygotować je do uczestnictwa w trójkącie wiedzy w skali globalnej.

SĄ ZDANIA, ŻE STRATEGIE POZWALAJĄCE SPROSTAĆ TYM WYZWANIAM POWINNY SIĘ OPIERAĆ NA NASTĘPUJĄCYCH OGÓLNYCH ZASADACH:

- koncepcja trójkąta wiedzy oznacza, że należy zwiększać efekty inwestowania w trzy formy działalności: edukację, badania i innowacje, dbając o stałe systemowe oddziaływanie tych form na siebie nawzajem,
- pełne scalenie trójkąta wiedzy zależy od wypracowania zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym bardziej powiązanych ze sobą strategii edukacyjnych, badawczych i innowacyjnych oraz większej współpracy w tych dziedzinach,
- aby edukacja odegrała swoją rolę w trójkącie wiedzy, powinna być wzbogacana o cele i efekty badań i innowacji: nauczanie i uczenie się należy oprzeć na mocnej podstawie badawczej, a warunki nauczania i uczenia się rozwijać i ulepszać dzięki większemu wykorzystaniu kreatywnego myślenia oraz innowacyjnych postaw i podejść,

⁽¹⁾ Zob. rezolucja Rady z dnia 23 listopada 2007 r. w sprawie unowocześniania szkół wyższych, by zwiększyć konkurencyjność Europy w światowej gospodarce opartej na wiedzy (dok. 16096/1/07) oraz komunikat Komisji z maja 2006 roku pt. Realizacja programu modernizacji dla uniwersytetów – edukacja, badania naukowe i innowacje (dok. 9166/06).

— tradycyjnej kulturze akademickiej w szkołach wyższych powinna towarzyszyć świadomość, że szkolnictwu wyższemu przypada także kluczowe zadanie wykształcenia lepiej wykwalifikowanych, bardziej przedsiębiorczych i bardziej skłonnych do zmian pracowników, którzy w przyszłości zadbają o wzrost gospodarczy i dobrobyt oraz o lepszą jakość życia. Szkolenie naukowców i wykładowców powinno sprawić, by potrafili bardziej upowszechniać kulturę innowacyjności w organizacjach, dla których pracują,

- o trójkącie wiedzy należy pamiętać, opracowując na szczeblu krajowym, regionalnym i instytucjonalnym strategię uczenia się przez całe życie – dzięki temu szkoły wyższe bardziej włączą się w doskonalenie umiejętności istotnych w gospodarce opartej na wiedzy, a reguły naboru będą dostatecznie uwzględniać wcześniejszą naukę i dotychczasowe doświadczenie zawodowe,
- nowe idee i innowacje powstają w wyniku zetknięcia się różnych rodzajów wiedzy i w wyniku motywowania ciekawością poszukiwań nowej wiedzy. To dlatego ważne jest, by pamiętać, że obok nauk przyrodniczych i technicznych istotną rolę w innowacyjności odgrywają dobrej jakości edukacja i badania z zakresu nauk społecznych i humanistycznych,
- pluralizm europejskich systemów szkolnictwa wyższego i badań należy uznać za zaletę, gdyż pozwala wypracować różnorodne sposoby tworzenia dobrze funkcjonującego trójkąta wiedzy.

USTANAWIAJĄ SIEDEM NASTĘPUJĄCYCH DZIEDZIN PRIORYTETOWYCH:

1. Wspójnianie strategii edukacyjnych, badawczych i innowacyjnych

Należy w spójniejszy sposób wypracowywać strategię, które w pełni scalą trzy elementy trójkąta wiedzy – zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym. Strategie edukacyjne, badawcze i innowacyjne powinny wzajemnie się dopełniać i wzmacniać, tak by można było stworzyć dobrze funkcjonujący trójkąt wiedzy i przyspieszyć powstawanie gospodarki i społeczeństwa faktycznie opartych na wiedzy. W ramach obowiązujących w otwartej metody koordynacji sposobów raportowania Komisja powinna przedstawić Radzie sprawozdanie z działań w dziedzinie edukacji, badań i innowacji podjętych, by scalać trójkąt wiedzy. Sprawozdanie powinno zawierać informacje o ewentualnych przeszkodach i sugestie co do dalszych działań.

2. Przyspieszenie reformy pedagogicznej

Państwa członkowskie powinny zachęcać instytucje edukacyjne i szkoleniowe, by dbały o uwzględnianie kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości w programach nauczania oraz w metodach pedagogicznych i egzaminacyjnych na wszystkich szczeblach edukacji, w tym na szczeblu doktorskim, oraz by za pomocą programów i metod stymulowały te umiejętności. Pomoc w tym może na przykład stałe rozwijanie programów nauczania we współpracy z instytucjami badawczymi, określoną branżą i innymi zainteresowanymi stronami – zależnie od potrzeb.

3. Partnerstwa między szkołami wyższymi a światem biznesu i innymi stosownymi zainteresowanymi stronami

Państwa członkowskie i Komisja powinny pilnie podjąć działania wskazane w konkluzjach Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie zacieśniania partnerstw między instytucjami edukacyjnymi i szkoleniowymi a partnerami społecznymi, zwłaszcza pracodawcami, w kontekście procesu uczenia się przez całe życie. W ramach zacieśniania związków między szkołami wyższymi a społecznościami, którym szkoły te służą, szczególną uwagę należy zwrócić na tworzenie zachęt skłaniających pracowników do mobilności między szkołami wyższymi a sektorem biznesu, w tym do uczestnictwa w programach wymiany pracowników. Zacieśnianie przez szkoły wyższe współpracy ze światem biznesu powinno być częścią ich strategii edukacyjnych, badawczych i innowacyjnych.

4. Działania rozwijające kulturę innowacyjności w szkołach wyższych

Państwa członkowskie powinny zachęcać szkoły wyższe, by przyspieszyły tworzenie kultury innowacyjności dzięki m.in. bardziej dynamicznym i interaktywnym warunkom uczenia się oraz zachętom dla pracowników do angażowania się w przedsięwzięcia mające aspekt innowacyjny. Aby doprowadzić do zmiany kulturowej, można na szczeblu instytucjonalnym stworzyć stosowne reguły finansowe i systemy zachęt, tak by współpraca z określoną branżą była uznawana za ważny czynnik rozwoju kariery zawodowej. Należy uznać, że kluczowa rola osób wspierających skuteczny rozwój kultury innowacyjności przypada osobom kierującym szkołami wyższymi.

5. Tworzenie zachęt dla szkół wyższych do rozwijania wiedzy transferowalnej

Państwa członkowskie powinny sprawdzić, czy szkoły wyższe są odpowiednio zachęcane do rozwijania wiedzy, którą można transferować do szeroko pojętej sfery gospodarczej i przekształcać w innowacyjne towary i usługi. Jeżeli przepisy prawne, struktury kierownicze lub przepisy finansowe nie pozwalają instytucjom czerpać korzyści z rozwoju i transferu wiedzy, państwa członkowskie powinny postarać się o zmodyfikowanie ram, w których działają instytucje, tak by usunąć takie bariery i dać szkołom wyższym dostateczną autonomię. Szkoły wyższe powinny opracować konkretne strategie tworzenia, rozwijania i transferu wiedzy.

6. Nowe sposoby oceniania jakości

Państwa członkowskie powinny wspólnie wypracować kryteria trójkąta wiedzy pozwalające oceniać jakość krajowych instytucji, zwłaszcza w sektorze szkolnictwa wyższego; kryterium takim powinno być przede wszystkim to, czy badania i innowacje zostały z powodzeniem scalone z nauczaniem i z zasadniczymi funkcjami edukacyjnymi, a także to, czy instytucje z powodzeniem tworzą warunki uczenia się stymulujące kreatywność i przedsiębiorcze podej-

ście do wiedzy oraz przygotowują studentów do przyszłych ról społecznych i gospodarczych.

7. Tworzenie Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii jako wzorca na przyszłość

Europejski Instytut Innowacji i Technologii, będący pierwszą inicjatywą UE skoncentrowaną na spójnych interakcjach między wszystkimi podmiotami trójkąta wiedzy, należy tworzyć tak, by stał się dla państw członkowskich, instytucji szkolnictwa wyższego, instytucji badawczych i sektora biznesu wzorcem scalania wszystkich trzech elementów trójkąta wiedzy.

Przyszłe wspólnoty wiedzy i innowacji, będące głównymi jednostkami działania Instytutu, powinny być w stanie wskazać, jak inaczej niż dotąd radzić sobie z wyzwaniami gospodarczymi i społecznymi (takimi jak zrównoważona energia oraz łagodzenie zmiany klimatu i dostosowywanie się do niej); powinny stosować w tym celu podejścia całościowe i wielodyscyplinarne oraz nowe modele zarządzania i finansowania nastawione na stymulowanie innowacji o najwyższym standardzie. Instytut powinien rozpowszechniać te modele, te zaś powinny inspirować do podejmowania innych wspólnych inicjatyw na różnych szczeblach i przez różne kraje i do zwracania przy tym szczególnej uwagi na konieczność rozwijania roli edukacji w trójkącie wiedzy.

Realizując strategiczne ramy europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia, Komisja powinna dopilnować, by państwa członkowskie były informowane o wzorcowych rozwiązaniach w siedmiu priorytetowych dziedzinach i by można było porównywać postępy w nich poczynione.

PONADTO PODKREŚLAJĄ, ŻE WAŻNE JEST, BY:

- zadbać o uznanie edukacji za podstawę trójkąta wiedzy w strategii na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na okres po roku 2010 oraz o podkreślenie konieczności wzajemnego wspierania się i inspirowania przez wszystkie trzy elementy trójkąta (edukacja – badania – innowacje). Zadanie rozwijania kluczowych kompetencji potrzebnych, by trójkąt mógł dobrze funkcjonować, przypada całemu systemowi kształcenia i szkolenia,
- zadbać o pełne współdziałanie i skoordynowanie strategii rozwoju europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego, europejskiej przestrzeni badawczej i inicjatyw innowacyjnych, zwłaszcza szeroko zakrojonej strategii innowacyjnej i przyszłego europejskiego planu innowacji,
- Komisja w pełni uwzględniła potrzeby strategii na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na okres po roku 2010, proponując programy wspólnotowe w dziedzinie edukacji i w innych stosownych dziedzinach na okres objęty następnymi ramami finansowymi, a także by wspólnie z państwami członkowskimi zastanowiła się nad tym, jak można wykorzystać fundusze strukturalne do wspierania inicjatyw związanych z pełnym rozwijaniem edukacji jako podstawy trójkąta wiedzy.